

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 19/2001 rd

Regeringens proposition om statsbudgeten för 2002

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens biträdande generalsekreterare meddelade utskottet genom en skrivelse den 12 september 2001 i det syfte som framgår av 38 § 3 mom. riksdagens arbetsordning att riksdagen den 12 september 2001 remitterat regeringens proposition om statsbudgeten för 2002 (RP 115/2001 rd) till finansutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Jarmo Vaittinen, biträdande avdelningschef Heimo Hanhilahti, landsbygdsrådet Eero Uusitalo, äldre regeringssekreterare Tanja Viljanen, överingenjör Jaakko Sierla, överinspektör Tiina Malm, överinspektör Sini Wallenius och överinspektör Helena Serén, jord- och skogsbruksministeriet
- enhetsdirektör Ilkka Manni, Finlands miljöcentral

- överingenjör Eero Merilä, Norra Österbottens miljöcentral
- miljövårdschef Erkki Kaijalainen, Norra Savolax miljöcentral
- miljöansvarige Hannu Hämäläinen, Maaseutukeskus Mikkeli
- ordförande Esa Partanen, Luomuliitto ry
- organisationssekreterare Timo Ruoko, Akava r.f.
- förhandlingschef Seppo Väänänen, Löntagarorganisationen Pardia
- avtalssekreterare Risto Peltonen, Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto ry.

Avgränsning av utlåtandet

Utskottet avgränsar sina detaljerade ställningstaganden till frågor som gäller nyttjande och vård av vattentillgångarna samt finansieringen av aktionsgrupper.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Allmänt

Jord- och skogsbruksutskottet anser i linje med budgetpropositionen att ett centralt mål för jordbruket och hela livsmedelsekonomin under de

kommande åren är att möta konsumenternas behov och förväntningar. Speciellt gäller det att sörja för utbudet av högklassiga och säkra livsmedel till olika konsumentgrupper. Ett centralt mål är att trygga en rättvis inkomstnivå för jordbruksbefolkningen jämfört med andra befolk-

ningsgrupper med beaktande av den arbets- och kapitalinsats som jordbruket kräver och kraven i anknytning till miljön.

I linje med förklaringen i propositionen anser utskottet det viktigt med tanke på jordbrukets struktur att det sker flera generationsväxlingar och att produktionsnedläggningar underlättas. I anknytning till det skall det utredas före början av 2002 hur det vore möjligt att fortsätta det system med avträdelsestöd för jordbruksföretagare som helt och hållet finansieras nationellt och som upphör vid utgången av 2002 för att ett eventuellt nytt system kan tas i bruk vid ingång- en av 2003.

En fråga som är absolut central med tanke på utskottets hela behörighetsområde är att en livskraftig landsbygd tryggas med hänsyn till vilken roll jordbruksproduktionen och en fungerande samhällsstruktur spelar i att möjliggöra detta. I detta sammanhang understryker utskottet särskilt vikten av att det finns en adekvat tillgång till tjänster. Enligt propositionen bör målet vara att minska de stora skillnaderna i utvecklingen mellan den glest bebyggda och egentliga landsbygden och centralorterna.

Vidare anser utskottet att jordbruksförvaltningen i första hand bör inrikta sig på att minska byråkratin kring utbetalningen av stöd till jordbrukarna. I detta sammanhang uppmärksammar utskottet också den stora osäkerheten i år vad gäller utvecklingen av den ekologiska produktionen genom särskilda stödavtal och understryker att en jämn tillväxt i den ekologiska produktionen måste tryggas med adekvata stödmedel. Också möjligheten för gårdarna att öka sin odlingsareal bör tas med i beräkningarna för varje avtalsår. Besluten om tillräckliga medel bör vara kända i god tid före ansökningstiden för specialstöd.

Nyttjande och vård av vattentillgångarna

Det är viktigt att det genom stödåtgärder för vattenvård kan säkerställas att landsbygden får tillräcklig tillgång till hushållsvatten av god kvalitet samt tillbörliga avloppssystem och adekvat avloppsvattenshantering, vilket är nödvändigt också av miljöhänsyn, menar utskottet. I propo-

sitionen står anslaget under moment 30.51.22 (Nyttjande och vård av vattentillgångarna) på samma nivå som 2001, vilket betyder att anslagsnivån fortfarande är otillräcklig. Vidare påpekar utskottet att momentet under de närmaste åren kommer att belastas ytterligare av behovet av medel för utredningar om hur vattenståndsregleringarna kunde utvecklas och nödvändiga utredningar och beredskapsplaner för att förebygga översvämningsskador samt av att finansieringen av snart slutförda, av staten underhållna vattendragsprojekt kommer att ske från detta moment.

Regeringen föreslår att bevillningsfullmakten för nya räntestödslån under moment 30.51.30 (Räntestöd för byggande av vatten- och avloppsanläggningar) skall utgå. Enligt vad utskottet har erfarit är det meningen att inom de närmaste åren kompensera den slojade bevillningsfullmakten till fullt belopp genom att lika mycket anslag tas in för understöd för vatten- och avloppsåtgärder. Det betyder att anslaget under moment 30.51.31 (Understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder) ökar med tre miljoner mark från nivån 2001 och därmed innehåller kompensationen för 2002. Men utskottet menar att statens understödsbelopp bör höjas avsevärt mer än kompensationstillskottet, för på många håll svarar vatten- och avloppsåtgärderna inte mot bosättningens och näringslivets behov, och utan statligt stöd kan nödvändiga investeringar i vatten- och avloppsåtgärder ge upphov till ett oskäligt stort tryck på att höja avgifterna för invånarna. Så är fallet inte minst utanför centralorterna på landsbygden, där vatten- och avloppstjänsterna bör förbättras alldeles speciellt i linje med målen i den nya vatten- och avloppslagstiftningen.

Enligt propositionen kommer anslaget under moment 30.51.77 för vattendrags- samt vatten- och avloppsarbeten att minska med fem procent från 2001 (i mark minskar anslaget ännu mer, men där ingår en minskning på två miljoner mark för överföring av löneutgifterna för tio personer som sköter fasta planerings- och renoveringsuppdrag inom vattendragsprojekt till moment 35.40.21). Utskottet påpekar att minsk-

ningen fördröjer framför allt oavslutade projekt och planerade renoveringsåtgärder. Den ger inte heller tillräckligt med plats för nya behövliga projekt. Med anslaget för 2002 kan bara fem nya vatten- och avloppsprojekt inledas. Finansieringen av vatten- och avloppsåtgärder bör egentligen öka inför de förestående stora grundvattnsprojekten under kommande år. Vidare är bostadslägenheterna stadda i stark tillväxt och kommer på grund av brunnsvattnets dåliga kvalitet och otillräcklighet att behöva nya vattenledningar och därmed öka vattenkonsumtionen. Utskottet understryker att det inte bara är vatten- och avloppsarbeten som väntar på finansiering utan att en lång rad projekt för att rusta upp gamla konstruktioner för översvämningsskydd och för att uppföra nya i bostättningscentren enligt erhållen utredning också gör det. Dessutom bör de arbeten som nedläggningen av timmerflottningen förpliktar till och andra byggförpliktelser klaras av på tillbörligt vis.

Situationen för aktionsgruppernas arbete

Enligt vad utskottet har erfarit finns det i Finland 58 lokala aktionsgrupper som omfattar 422 kommuner och 2,41 miljoner invånare. Aktionsgruppernas arbete finansieras dels via gemenskapsinitiativet LEADER+ och ALMA eller med mål 1-medel, dels också nationellt och då kallas grupperna POMO+-grupper. Två grupper, Ylä-Savon Veturi och Jyväskylä-Riihi i närheten av Jyväskylä saknar för tillfället finansiering. Båda grupperna kan få i gång verksamheten så fort finansieringen är säkerställd.

De finansiella problem som arbetet i aktionsgrupperna kämpar med åskådliggörs av de två sistnämnda gruppernas bristfälliga finansiering och den knappt tilltagna finansiella ramen för POMO+-grupperna i relation till invånarantalet. Gemenskapsinitiativets LEADER+ har en fastlagd finansiell ram och beslut om mål 1-gruppernas och ALMA-gruppernas finansiering fattas inom regionalförvaltningen. Utskottet finner det viktigt att de finansiella problemen för det återstående arbetet i aktionsgrupperna får en lösning och menar att grupperna blir lika behandlade och kan få i gång arbetet överallt, om 15 miljoner mark mer per år anvisas över statsbudgeten eller MAKERA för ändamålet. Med hjälp av anslaget kan antalet POMO+-grupper höjas till 11 och alla nuvarande grupper få mer medel till sin disposition. En sådan lösning skulle indirekt ge några lågfinansierade ALMA-grupper och mål 1-grupper mer medel. Därmed vore samtliga 58 gruppers finansiella ram i ordning under 2002—2006. Utskottet framhåller att uppskattningsvis 9 000 projekt kan genomföras med de medel som riktas till aktionsgruppernas arbete. Flera hundra projekt har redan kommit i gång.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

JsUU 19/2001 rd — RP 115/2001 rd

Helsingfors den 11 oktober 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Kalli /cent
medl. Hannu Aho /cent
Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kangas /vänst
Tapio Karjalainen /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Katri Komi /cent

Jari Koskinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /cent
Pertti Mäki-Hakola /saml
Olli Nepponen /saml
Erkki Pulliainen /gröna.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Carl Selenius.